

Выходитъ во Львовъ що Вторника, Четверга и Суботы (кромъ рускихъ снятъ о 5-й год. поп. Литер додатокъ „Библиотека наизнам. поэстей“ выходитъ по 2 печат аркштъ кождого 15-го и послѣднаго дня кождого мѣсяца. Редакція Адміністрація подъ Ч 44 улица Галицка. Рукописи извѣстятся лишь на попередніе застереженіе. Оглошени принимаются по цѣнѣ 6 кр. бѣдь одног отрочки печатною, въ рубр. „Надѣлана“ по 20 кр. а. в. Реклама неопечатаній вѣль бѣдь порта. Предплату и ксераты принимаются: У Львовъ Адміністрація „Дѣла“. У Вѣдни Haasenstein & Vogler, Wallfischgasse 10; M. Dukes, Riemergasse 13; Heinrich Schalek, Wollzeile 12; G. L. Daube & Co., Singerstrasse 11 a; Rudolf Mosse; Moritz Stern, Wollzeile 22; F. A. Richter, Nibelungengasse 4. Въ Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vogler, E. L. Daube & Co. Въ Гамбургѣ Valentini & Co., Koenigsstrasse 36. Въ Париже Agence Haas. Въ Россіи Редакція „Киевской Старинѣ“ въ Кіевѣ и почтовѣ уряды.

ДѢЛО

Отповѣдь „Рускому Сіонови“
на статію И. Б-го въ ч. 3 зъ 1885 р. подъ заг. „Наши часописи въ религійномъ взгляде“, — въ оборонѣ чести и поваги старинного Ставрополійскаго Института.*)

II.

Авторъ „Сіоновской“ статіи „Наши часописи въ религійномъ взгляде“, назвавши Ставрополію якою синодально-народной церкви, отже поставивши въ загалѣ що до докорѣвъ, дѣланыхъ нимъ галицкѣй Руси туу поважну институцію майже въ единъ разѣ съ сторонництвами рускими, або якъ бѣ называе партіями, хотїй подѣливъ на группы мнимого противника одной правдивои вѣры и дипломатичнои тактикои на кажду въ нитъ іншими докорами нападае, то прецѣнь вѣдь взгляду на то, що бѣ мае на сѣ вѣхъ тыхъ Русиновъ, которы, якъ думае, неправно и неваено въ Добромильску реформу мѣшаются, а они, „старѣ“ и „молода“, въ той спрѣвѣ, а именно що до депутатіи до Вѣдни выслатися маючи, съ собою згодилися, и понеже Ставрополія свою депутатію до Вѣдни высылае, — то слѣдуючій докоры, дѣланы авторомъ „Сіоновской“ статіи не можна не стагати и до найбѣльше консервативныхъ Русиновъ, которы суть членами Ставрополія, а которы въ сали нарадъ на всѣ партіїнія взгляда забувши, въ спрѣвѣ Василіянскіи реформы выключно на исторіи и на правѣ каноничнѣмъ опираются.

„Сіонска“ статія докорюю Русинамъ:

а) будто ови не знають докавѣвъ, находящихъ-ся въ церковній исторіи, а передовѣмъ докавѣвъ вѣ буль и установъ св. римского престола, що опѣка тогожъ вадъ нашимъ греко-католицкимъ обрядомъ тягнется мовь червона нитка черезъ всѣ столѣта вѣдь часу принятія;

б) що Русины не мають любови до власного народа и землѣ и що не хдннують вѣ прислугучихъ имъ правѣ, наданыхъ римскимъ престоломъ, и що на представѣ тыхъ правѣ самостїйности народнои не домагаються;

г) що неправно и на супреки основамъ правѣ церковніхъ домагаються допущенія діпоручниківъ свѣтскихъ до нарадъ надъ всякома важнѣшими дѣлами церковными.

Найже намъ буде теперѣ вѣльно на кождый вѣ тыхъ докорѣвъ отповѣсти sine ira et sine studio авторови чи тамъ перекладчикови сеи Руси неприклонной статіи.

Що до першої точки скажемо: Авторъ або переводчикъ сеи статіи ошибається дуже, удержуючи, будто свѣтскіи Русини таъже уже отчужились вѣ живни свои власнои греко-кат. церкви, щобъ они не читали священыхъ книгъ, исторіи рускои церкви, а навѣть, щобъ съ установами римского престола, именно съ тими, которы запоручили и утвердили церковну унію, були не обнакомлены. Знають они, завдачутии то свѣтѣ грамотности, всѣ тѣ установы и буль римского престола майже на память и знаютъ ихъ всѣхъ вѣдь початку до конца, и знаютъ не лишь наведеніи вѣ статіи, але ще больше число ихъ, вѣ которыхъ то буль и установъ они переконалися о правдивомъ дбаню апост. престола о чистотѣ и ненарушимости нашого обряду, навѣть вѣ ширшомъ значенію того слова „ritus“, не лишенъ вѣ минувшихъ столѣтихъ, але и вѣ теперѣшнѣмъ XIX вѣдѣ, и то за римскими папы Пія VII, приволившаго на утвореніе галицкой митрополіи було вѣ 8 марта 1807 р.; Григорія XIV и папы Пія IX такъ тепло отважив-

*) Вѣ I статія „Огловѣдь Р. Сіонови“ вѣ ч. 19 „Дѣла“ зайдла черезъ недоглядъ коректора деякъ важнѣхъ похибки, которы просимо Вѣ. читателѣвъ опрошути. Такъ именно вѣ 2-гоѣмъ стовици вѣ послѣдній строчцѣ замѣсть „constitutiones“ мае бути „institutiones“; вѣ 3-гоѣмъ стовици вѣ 1-шоѣмъ строчцѣ замѣсть „було“ мае бути „буль“; а вѣ 23-гоѣмъ строчцѣ замѣсть „ненормальності“ мае бути „ненормальності“.

шого вѣ письмѣ вѣ 17 марта 1856 до здѣбранныхъ у Вѣдни звѣтійскіхъ епископовъ „episcoporum nobiscum in vera fide et catholica unitate conjunctos“ и „orientalis ecclesiae ritus et laudabiles consuetudines, quo in praetio haec apostolica sedes semper habuerat ritus, quorum observantiam tantopere incitavit“.

Если Русини подносятъ голоеи противъ конституціи вѣ 12 мая 1882 р., то лишь по той причинѣ, що икъ-разъ тую конституцію приписуютъ они плохъ або неточнѣй информаціи и неточнѣму уваглаждненю естества и историчнаго устрою Василіянскаго чина, а вѣ такихъ отношеніяхъ представлене фактичнаго положенія не толькъ не есть зборонене, але ино есть навѣть обовязкомъ кождого патріота Русина, хотїй бѣ мае не мавъ щастя належати до стану духовнаго. И навѣть успѣхъ не есть неможливъ, о сколько настъ найславнѣшѣ, навѣть до зуитскаго ордена належачї канонисты поучаются, що „etiam adversus sententiam latam a papa protest restitutio in integrum obtineri“.

Авторъ „Сіоновской“ статіи цитуе вѣ наведеныхъ нимъ установовъ ап. престола лишь такї уступы, которы суть ему на руку, а промовчue другї уступы и цѣлѣ установы, когдѣ за правами и самостїйности обряду и церкви рускои промовляютъ и майже обовязокъ кладутъ на правовѣрныхъ: чистоту и цѣлѣсть обряду зберѣгати и за ними словомъ и дѣломъ вступатися, розумѣясь дорогою вовсѣмъ легальнюю, котрои галицкѣй Русини и нѣколи не покушалися.

Знана есть галицкѣй Руси булля п. Льва X вѣ 18 мая 1521 „De libertatibus orientalium“ кромѣ цитованои авторомъ була папы Климентія VIII вѣ 10 сѣчня 1595 „Magnus Domini nus et laudabilis“; знана буль п. Климентія VIII вѣ 7 лютого 1596 „Benedictus sit ille pastor“; знана буль бреve того-же папы вѣ 7 лютого 1596 „Decet Romanum Pontificem“ и вѣ тѣмъ именно бреve уступъ: „ritus enim et ceremonias vestras, quae fidei catholicae integritatem et nunquam nostram conjunctionem nequaquam impedit eadem ratione et modo, quo a concilio Florentino permisum est et nos quoque retinere permissimus“; знана буль кромѣ ученои п. Венедикта XIV вѣ 24 грудня 1743 „Demandatum coelitus“ и буль вѣ 26 червня 1755 „Allatae sunt“, ще бреve того-же папы вѣ 2 маи 1743 „Inter plures“, вѣ котрому чи-таємо уступъ: „Nullatenus Ruthenis ad communiam S. Sedis nuper adjunctis impositam esse legem, ut abdicatis propriis ritibus et ecclesiae latinæ ritus amplectentur“. А икъ разъ се бреve, ссылающе на попередніу було „Demandatum coelitus“, дане есть на руки тогдѣшнаго митрополита Руси Атанасія Шептицкаго, хотїй выключно дотыкае Василіян, которы якъ передъ выданьемъ тыхъ установъ, таъже и потомъ докушалися нововведенъ вѣ греческому обряду вѣ обряду латинскаго и вѣ-подъ юрисдикціи епископскои выломивши, були на перешкодѣ правильному веденю администраціи церковной, на що таъже часто рускіи епископы дуже а дуже горко передъ римскимъ престоломъ жалувалися, навѣть такї, що самі належали до чину св. Василія, якъ н. пр. ученыи епископъ холмскій Яковъ Суша передъ Ионентіемъ XI д. 1 цвѣтня 1685, еп. львовскій Л-въ Шептицкій и перемыскій Онуфрій Шумлянскій передъ Венедиктомъ XIV д. 7 червня 1751 р.

Чому-жъ то авторъ „Сіоновской“ статіи не вглажнувъ вѣ исторію Василіянскаго чина, стоявшаго вже разъ пѣдъ вплывомъ патрѣвъ Єзуитовъ за часдѣвъ речипосполиту польскои, а бувъ-бы намъ — судачи по его говѣрливости — певно не промовчавъ, колько школы той орденъ именно тогды наробинъ уніи мимо того, що congregatio de propaganda fide вѣ реформы тогдо чина, предпринятои бѣ р. 1617 на соборѣ вѣ Новгородку, сподѣвалася най-большио подпоры для уніи, а черезъ то посредно много хдсна для католицкой церкви. Не

помагали жалобы рускіи епископовъ, не помогали угрозы римскихъ папъ, — монахи образованіи и по части зроформованіи на латинскій ладъ не переставали латинищти и польщти Русь, и тому-то она по таихъ досвѣдахъ нынѣ подобнои реформы Василіян лякаєса.

И дѣйстно, не даромъ до Василіянъ и ихъ учителѣвъ Єзуитовъ вѣ вагляду на ихъ латиниаторскій стремленія, предвиджуши шкоду, яку увія вѣ такого починанія утерпѣти може, бѣзъвавея п. Венедиктъ XIV — дай ему Господи царство небесне! — словами: „Carent praeterea, quod illorum omnia laudabilia ecclesiae graecae instituta ab antiqua patrum traditione derivata et apostolica comprobatione firmata in vigore permaneant atque a fidelibus hujus nationis integre executioni tradantur, neque aliquid iisdem suggestere aut suadere audeant, quod illorum contemptum atque imminutionem inducere possit... etc.“

Що жъ єтъ того? Тіи накликаванія св. отця були голосомъ вспіючого во пустини. Реформованіи Василіянне не переставали латинищти обрядъ, Єзуиты, ихъ наставники, не переставали перетягати всю заможнѣшу Русь на латинскій обрядъ, шляхта стала латинскою, а греческа вѣра стала хлопскою, и ледви минуло бѣ р. 1743 и 1755 (т. вѣ бѣ „Inter plures“ и „Allatae sunt“) одно столѣтье, а вбуло вѣ закордоннѣй Руси пророче слово Атанасія руского, Іосифа Велямина Рутскаго, котре нынѣ переймає жалеть щирого руского католика, высказане вѣ спрѣвованію вѣ 1624 р. высланомъ до конгрегаціи de propaganda fide: „Ruet tamen ipso, quia rusticis non defendant unionem a schismaticis, immo nec ipsi pergamant in unionem“. Не знаю отже, якъ теперѣ маємо понимати автора чи переводчика статіи вѣ „Р. Сіонѣ“ єтъ причини, що бѣ таъже зневаживъ свѣтску галицко руску интелигенцію, которая нынѣ церковными дѣлами таъже щиро перенялася, — чи есть бѣ правдивымъ пріятелемъ уніи, чи може радше би тайнѣмъ противницъ?

II. II.

Голосъ вѣ спрѣвѣ выкладового языка вѣ школахъ середнѣхъ у всѣднїй Галичинѣ.

[Статья надѣлана.]

(Конецъ.)

Скаже внову хо: а що-жъ єтъ кошти на паралельки? На то отповѣмо, що кошти мусятъ бути, але лише таъже, которы треба выдати на основанье и удержанье толькъ однога повної самостїйнои гимназіи: трійцѧ пять до сорокъ тысячъ. Опираюмо нашу гадку на слѣдуючихъ числахъ. Вѣ пяти гимназіяхъ, именно вѣ Перемышли, Станиславовѣ, Коломыї, Тернополи и Бережанахъ треба вѣорити по бѣсѣмъ клясь, разомъ сорокъ клясь; вѣ прочихъ семи гимназіяхъ по чотири, раомъ двайцѧ бѣсѣмъ клясь; у всѣхъ дванайцѧ гимназіяхъ були-бы число рускіи клясь (розумѣясь безъ рускои гимназії вѣ Львовѣ) шѣстьдесятъ бѣсѣмъ. Если звернемо увагу на то, що вѣ многихъ гимназіяхъ вже суть паралельки, таъже що до тыхъ надѣстатовихъ клясь треба перемѣстити толькъ рускіи учениквѣ, а безъ коштівъ маємо рускіи паралельки готові.

Такихъ готовыхъ паралельки вѣ вгаданьїхъ гимназіяхъ есть 36. Возвемо и тутъ до помочи урядове спрѣвованіе вѣ р. 1883:

Мѣсто:	Число клясь:	Число парал.
Броды	8	3
Бережаны	8	2
Бучачъ	4	—
Дрогобичъ	8	3
Золочевъ	8	2
Коломыя	8	3
Перемышль	8	8
Самбѣръ	8	—
Стрий гимназія	3	2
Сянікъ	3	3
Станиславовѣ гимназія	8	5
Тернополь гимназія	8	5

Разомъ 36

Предплатна „Дѣло для Австріи: для Россіи: для цѣлый рѣкъ . . . 12 зр. на цѣлый рѣкъ . . . 12 руб. на пѣвъ року . . . 6 зр. на пѣвъ року . . . 6 руб. на четверт року . . . 3 зр. на четверт року . . . 3 руб. съ дод. „Библиотеки“: на цѣлый рѣкъ . . . 16 зр. на пѣвъ року . . . 8 зр. на пѣвъ року . . . 8 руб. на четверт року . . . 4 зр. на четверт року . . . 4 руб. на самъ додатокъ: на самъ додатокъ: на цѣлый рѣкъ . . . 5 — на цѣлый рѣкъ . . . 5 руб. на пѣвъ року . . . 2·50 на пѣвъ року . . . 2·50 р. Для Заграницъ, окрѣдже Россіи: на цѣлый рѣкъ . . . 15 зр. на пѣвъ року . . . 7·50 зр. на четверт року . . . 3·75 зр. съ дод. „Библиотеки“: на самъ додатокъ: на цѣлый рѣкъ . . . 19 зр. на цѣлый рѣкъ . . . 6 зр. Поздніоке число коштує 12 кр. а. в.

Оглагнувши бѣдь 68 готовыхъ 36 паралельокъ, лишатся до доповненія 32 паралельки. По переведеню цѣлої той организації буде ходити о удержанье толькъ тыхъ 32 паралельокъ. И колько-жъ то буде коштувати скарбъ державный, щобъ заспокоити горячій бажанія Русиновъ вѣ всѣднїй часті Галичинѣ? Можна обчислити. На одну клясу треба пересѣчно двохъ учителѣвъ, т. в. на 32 кляси 64 учителѣвъ. Понеже правительство на случай кождової потребы бѣдь початку организації теперѣшнїхъ гимназій все послугуvalося институцію сплентовъ, съ рѣчнимъ вынагородженемъ 600 зр., то разомъ вынесе 38.400 зр.; а если возьмемо потребу декуды вынаймити локаль, то цѣла suma выйде на сорокъ тысячу рѣчного выдатку. Таку суму бѣльше менше мусѣло-бы правительство выдати на одну лише самостїйну руску гимназію, а вѣ котрои Русиновъ не були-бы впѡнѣ вдоволеній. Чи жъ Русиновъ не вносятъ на столько соровѣтно до касы державной, щобъ на просвѣтнїй цѣлі рускіи не можна такои сумы бѣдь правительства жадати, чимъ-бы рускіи народъ поднесено бѣдь взглядомъ розвою наукового, а всѣмъ не покривдже другои народности, именно П

ключаючи віденського и черновецького університетовъ. Найдеса межи ними немале чи-
сло съ испытомъ навѣть цѣльмъ.

Если-бы правительство хотѣло креовати надъетатовъ посады дѣйствныхъ учительвъ при нашихъ гимназияхъ, — якъ то въ отвѣтныхъ сферахъ вже разъ обѣщовано, а только обчи-
слившъ скрупульно выдатки на цѣли про-
свѣтнѣ, и побачивши недостачу фондовъ, на
попнѣше отложено, — то можна-бы при ко-
ристнѣшомъ положеню финансівъ австрій-
скихъ тѣ посады для рускихъ клясь приви-
чити, а тымъ способомъ мало-бы правитель-
сти случайнѣсть оказати свою жичливѣсть
русскому народови.

Заведене постѣйныхъ рускихъ паралельокъ
въ згаданый способъ дає случайнѣсть теперѣш-
нѣй большости соймовѣй и угодовому прави-
тельству министерства гр. Таффого усунуты
велику кривду, яку Руцинамъ заподѣяно вве-
дененемъ выкладового языка польского въ цѣлѣ
Галичинѣ въ роцѣ 1868. Думаемо, что се-
такожъ лежить въ интересѣ дѣбре-мысличихъ
Полякѣвъ, щобы проваль, якій ухвали соймова
для польского языка выкладового въ цѣлѣ
Галичинѣ межи Руцинами и Поляками сотово-
рила, теперѣшнїй заступники соймовї вырѣ-
вали, даючи рускѣй молодежи можность обра-
зуватися на рѣдкѣй мовѣ.

ДОПИСИ.

Зъ Shenandoah (въ Америцѣ) 7 л.
лютого 1885.

(Зъ письма о Із. Волиньскому до редакції „Дѣла“)... Хочу вамъ коротко описать тутешнїй
бінасінъ отмѣнѣнѣ отъ нашихъ. Shenandoah (Шенандоа) есть мѣсто (town) числяще около 16,000
душъ, будоване, якъ всѣ американскѣй мѣста,
подъ простымъ кутомъ до четырехъ сторонъ
свѧта. На улицахъ отъ побою до полудня
есть въ кождомъ квадратѣ (square), т. е. отъ
одної перекрёстной улицѣ до другои, по 10 до-
мовъ, а кождый плядъ на дѣмѣ (lot) має 30
стѣпъ при улицѣ а 150 стѣпъ въ глубину ули-
цѣ. Всѣ дома мешканій суть безъ выміку
на одинъ або на два поверхіи; анѣ низшихъ
анѣ высшихъ въ Shenandoah нема (хібъ стай-
нѣ або шопы на варстатахъ въ заднѣхъ частяхъ
домовъ суть безъ поверхібъ). Мало есть до-
мовъ муроныхъ въ цеглы и то по бѣльшѣй
часті поставленій дешевра по остатнѣмъ пожарѣ
минувшого року. Решта домовъ въ дереве ста-
лені въ той способѣ, що стовпи обиваются
въ надвору дошками, котрій малюють олійною
краскою, а въ середиши вузкими латами, на
котрій приходить выправа и тапеты, а въ се-
рединѣ стѣни вѣстася порожне мѣсце на кольцѣ
цалѣвѣ. Нетолько тутъ, але и въ великихъ мѣ-
стахъ труднѣше о комнату кавалерску, бо съ
малыми выміками дома такъ уряджены, що
сѣней нема, а сходы на поверхіи провадять въ
комнаты и выходять просто до комваты, для-
того партія, до котрои належать дѣлъ комнаты
на долинѣ, мусить займати кожжъ надъ ними
положеній комнаты на обоихъ поверхіахъ. Пѣчъ
кухонна и до ог҃рѣванія не належить тутъ до
помешканія, только до меблѣвъ, котрій кождый
самъ себѣ спроваджує; въ колькохъ домахъ
суть печи въ пивницѣ, ог҃рѣваючи цѣле по-
мешканіе рурами.

Подставово мѣста Shenandoah суть копаль-
нѣ вугла. Не мѣгъ я докладно довѣдатися, ко-
ли тутъ основано першу копальню а съ нею
и першу осаду, — то только знаю, що передъ
коло канайціи лѣтами тутъ була мала що осада,
а въ остатнѣхъ колькохъ лѣтахъ мѣсто под-
несло мало не о половину. Однакъ якъ ско-
римъ бути врѣсть мѣста, такъ ще скорими бути-
бы его упадокъ, коли-бы только вугла
не стало. Есть тутъ недалеко мѣстечко St. Clair,
въ котрому вугла не стало и дѣятого больша
части мѣста пуста, а дома можна тамъ купи-
ти за десату часть вартости або ще дешевше. Не
знаю, якъ довго Shenandoah постоить: де-
котрій вправдѣ кажутъ, що вугла не стане на
довше якъ 20 лѣтъ; іншій знову гадають, що
и за 100 лѣтъ его не выберуть, бо и новій
жилы открываються. Се друге мнѣнїе выдаєса
правдоподбнѣшими, бо інакше трудно-бы
себѣ пояснити такъ наглы врѣсть мѣста.

Мѣсто наше має около 15 церквей різ-
личнихъ вѣроисповѣдань, кромѣ нашої цер-
кви и юдівскої божницѣ, котрій ще не вы-
ставленій, а только богослуженіе отправляєса
въ сали. Такъ робila тутъ кожда парохія, за-
кимъ поставила церковь. Латинско-католиц-
кихъ парохій есть три: англійска (irisch), нѣ-
мецка и польска. Есть дѣлъ чи три школы пуб-
личнїй низшиї, одна виша, сѣм'я аптекъ (о
скілько я видѣвъ), значе число лѣкарівъ и
адвокатовъ и колькохъ сквадровъ (squadr), т. е.
урядниковъ поліційно судовихъ (до котрыхъ
належать справы до 300 ф. штерлинговъ), выби-
раныхъ въ кождой часті мѣста (властива ихъ
назва есть justice of peace — судія мира). Дѣбр-
дѣ суть дѣлъ компаній жалѣзиць; можна
вхати до богато мѣсць одною або другою же
жалѣзицю, бо идуть рѣвнобѣжно.

Що до клімату, то зима тутъ така, якъ
у насъ, только дуже непостѣйна, съ частими
вѣнами; лѣто, кажутъ, трохи горячѣше,
якъ у насъ.

Що до нашихъ людей, то першій Славяне
прійшли тутъ въ Угорщину Словаки и Ру-
сины, по части римо-католики, по части греко-
католики, по части лютеране. Зъ Галичини
суть всѣ отъ угорской границѣ, Лемки, най-
бѣльше въ повѣта горлицького. Дѣлато вѣ-
напшій люде знаній тутъ підъ назовою Hunga-
r-ївъ, а и мене часами называютъ hungary
priest, hungarski ksiažd, хотій бѣльше утертою
назовою есть greek priest, ruski ksiažd. Всѣ они
суть обывателями австро угорскими, працюють
при вугли, а що зароблять, звичайно втискаю-
ть до дому, дѣлато не мають тутъ нѣякихъ
посѣльостей. Не знаю, коли-бы ихъ всѣхъ есть,
бо однѣ приходяте, другїй бѣльше дѣлато а такожъ
и въ Америцѣ не все сидятъ на однѣмъ мѣсце.
До сеи поры маю вписаныхъ въ Shenandoah
надъ 300; въ тыхъ заледви десята часті
жонатихъ и тиї наймають дому и пріймають
на станцію самотихъ; їду мають спльну, за
котру платятъ що мѣсяця до склепу по
рѣвнѣ часи бѣг головы, а только за мешка-
ніе, шарене, пранье и мыло до умыванія по
роботѣ вуглярской платятъ господареви по
2—3½ доляра мѣсячно. Кромѣ въ Shenandoah
есть найбѣльше нашихъ людей въ поблизости
въ Shamokin (двойцѧ колька миль англій-
скихъ), решта розкиненій по меншихъ мѣсце-
востяхъ, въ которыхъ я бувъ до течеръ только
въ Centralia. Бували ту въ церквѣ и въ даль-
шихъ повѣтѣвъ Пенсильваніи, а навѣть въ
Нового Іорку переказували, щобы до нихъ прі-
ѣхали на сповѣдь великомѹ.

Теперь тутъ вайбрѣ часы для робот-
никовъ. Дѣлъ копальнѣ зовсѣмъ не роблять,
решта роблять ино по ¼ днія а кромѣ того
що буває, застановлють роботы бѣг часу до
часу на колька днівъ, а въ додатку бѣг 1 лю-
того знижили платню о 10%. Повна платня вы-
носить для дорослого около 1 доляра на земли
до 1½ доляра підъ землею (де однакъ менще
єсть занятихъ). Въ наслѣдокъ тога въ цѣломъ
мѣстѣ велика стагнація интересовъ. Такожъ
и я мусить спустити въ обѣцьнѣхъ менѣ 200
зв. т. в. около 80 долярівъ на 60 долярівъ,
и въ тога ще й помешкане самъ плачу (11
долярівъ). Передъ двома мѣсѧцами нема на-
дѣлъ на полѣщеніе роботы.

Въ початкахъ стрѣтила наша грек-катол.
громада труднѣсть, якои мы зовсѣмъ не спо-
дѣвалисся. Именно архіепископъ Філadelphії
не узнає цѣлковито право нашого обряду и
зaborонивъ менѣ вступу до своїхъ церквей, а
своїмъ вѣрнимъ до нашої. Сталося се дѣлато,
що архіепископа упередили декрѣти польскѣй
свѧтиени, котрій хотѣли втагнути нашихъ
людей на силу до своїхъ парохій. Однакъ спо-
дѣвалисся, що тоб непорозумѣнѣе незадовго ус-
неся, якъ ино пріиде уянанье въ Риму, о котрому
напії архієрѣвже певно стараются. Прожива-
ють тутъ Поляки въ Галичинѣ, въ Конгресовѣкѣ,
знаючи, що есть унія, соблазняються поступовани-
немъ своїхъ ксьондабѣвъ, котрій для власного
интересу стоять на перешкодѣ унії. Такожъ
проса тутешна дѣлть прихильно принялъ о-
снованіе нашої церкви и парохії (congregation)
Масно въ Shenandoah дѣлъ часолоси: однѣ
щоденну „Evening Progress“ (коштує 1 центъ
(1/100 доляра), 1 аркушъ величини „Дѣла“) и
другу тижднєву „The Shenandoah Herald“ (2
аркушѣ коштує 5 цт.).

Ще вамъ хочу подати цѣнніи деякихъ ар-
тикуловъ: фунгъ маса на росбѣль 12 цт., на
бифштицѣ 16 цт.; свинина, телятина, баранина
и дробѣ по 16 цт.; ковбаса и шинка марино-
вана по 10 цт.; смальецъ чистий 14 цт.; мукѣ
25 фт. за 75 цт.; кава 20—30 цт.; цукоръ 8
цт.; чай 20—72 цт.; риба 3½ фт. за 25 цт.
(шупакъ 1 фт. 15 цт.); сардинки въ оливѣ
(недобрѣ) 3 пуделка за ¼ доляра (25 цт.), сар-
динки въ муштардѣ два разы такъ великі (и
лѣпши) 2 пуделка за 25 цт.; молоко 10 цт. за
кварти; яйца около 30 цт. тувињъ; крупи
гречаній (только въ однѣмъ склепѣ знайшли)
по 10 цт. фт. Бляшаній рѣчи не дорожій якъ
у наст., рапуючи 2½ крѣпцаря за 1 цнгт.
Однѣкъ и меблѣ коштуютъ менше-бѣльше толь-
ко долярівъ, що у насъ гульденовъ. Кухня съ
прирадомъ до печенья хлѣба около 18 доля-
рівъ; пѣчъ до ог҃рѣванія найменша 5 доля-
рівъ; великий до ог҃рѣванія цѣлого помешканія
20—30, чиншъ за салю на церковь виносить
рѣчно 150 дол.

Кончну, бо вже спѣшуся на вечерню, а
завтра почта не иде, и цѣлую всю братію
сердечно.

Івано Волиньскій.

Зъ надѣЛицѣ.

(Голоса въ оборону нашихъ артистовъ ма-
ларівъ.) Отъ давнѣхъ часовъ всѣмъ Руцинамъ
выжидана справа основанія руского епископства
въ Станиславовѣ, вдаєсь, уже остаточно пола-
годженія, бо кромѣ розличныхъ выдатківъ на
введеніе въ житіе тої нової важної духовної
інституції, прелимінувало правителство та-
кожъ 18,000 ар. на реставрацію тамошнїй пре-
столної церкви. Таї послѣднія обетанова-
на поспонку наст., закимъ ще часъ, забрати голо-
съ въ свїті справѣ и ввернути на ню увагу
не лишь Вп. читателѣвъ „Дѣла“, але и тыхъ
лицъ, котримъ дана буде властъ управы но-
вово дієцезію.

О скілько намъ звѣстно, назначена пра-
вителствомъ сума на реставрацію якъ ви-
нажну такъ и внутрѣшну владычної церкви въ Ст-
аниславовѣ есть скupoю, однакъ не о то намъ
теперь іде, а о то, щобы въ тої въ порѣвнанію
до великихъ реставраційныхъ потребъ за мало-

сумы вробити якъ найлучшій ужитокъ, —
значить, аби съ малыми грошми, о скілько
можна якъ найлучше прикрасити церкви
владычу, аби въ рѣвнѣй мѣрѣ и артистична
и обрядова сторона при згаданій реставрації
церковівъ була гарно викончена.

Намъ досі непонятно, вадя якои причини

тому вѣтії твої блуды, але и занадто тебе лю-
щобъ я маю рѣвнодушно на то гладїти
вже годѣ и того промовчати, що въ на-
стоянії старій и молодій, хлопцѣ и дѣвчата,
підъ коршумъ а горївка кружлия, якъ за-

Прото благе дѣло вчинили Вп. оо. въ
колдовки та въ Рѣчки, що устроили у се-
духовнїй мисії. И я бувъ тамъ, а що чува-
відѣвъ, хочу ширшому свѣтovi розказати.
Въ Соколівцѣ отбулася мисія на Третїй С-
межи обома мисіями було ледви тиждень
бдалене обохъ мѣсцевосгей бѣг себе лед-
колька миль, прото могли бѣг перешкод-
пультского вѣтія три наша славно вѣстнїй
пovѣдники оо. Мохъ, Заловецькій и Ал.
Клинецькій. О. Заловецькій промовявся
переконуючи до сердця селянъ приказомъ
„Матю“ (а la Луць Заливайко). Люди
полагали потврджаючи, а рукавами от-
пали мимоволѣ пlynучі слѣзы. По діправ-
ныхъ богослуженіяхъ закопували хресты,
підъ ними фляшку горївку на знакъ:
„ хрестъ побѣдивъ піаньство“, якъ колис-
тів побѣдивъ поганьство. Великі хрести тверезо-
тигили на призначене мѣсце чотири хор-
воли.

Про закопуванье горївки въ землю
жно собѣ толкує народъ гуцульскій. Од-
корій съ горївкою такъ вближилися, що въ
годахъ ви заречися, кажутъ, що буде голо-
бо закопали хлѣбъ въ землю (а горївка
бітися въ хлѣбѣ). Надармо стараються ар-
переконати ихъ, що противно: если бы ти
хлѣбъ, що іде на виробъ горївки, роздав-
межи народъ, то не було бы такою нуждою
свѣтѣ.

Честь Вамъ Вп. отцѣ въ Соколівки
въ Рѣчки, що подали початокъ до отверзе-
доброго народу гуцульского Всѣдѣль за ти-
зачувавши, що въ Вп. отцѣ парохи въ Жабъ-
носяться вже съ гадкою и у себе таку мес-
тої гадки, а стараються юкъ найлучше об-
щати, бо для Жабъого мисія тверезости —
вода для прагнущої канѣ..

Двоємскій.

Арп Сильвестр Сембраторовичъ родився 3
реквія 1836 р. въ Дошниці, ясельского по-
перемиської епархії, де отець его, Антоній
братовіч, бувъ праходникомъ. Мати его, А-
бела дочкию бл. п. Сильвестра Васлоцкого,
ходника въ Florinцѣ. До нормальнихъ шко-
льдив Сильвестр Сембраторовичъ въ Яслѣ, Г-
лицахъ и въ Тарновѣ, де скончавши въ 1841
р. До гімназії ходивъ въ Перемышлі, Львовѣ
коротенько у Вѣдни, де бувъ его стры, Вар-
сифъ, вице-ректоромъ семінарії. Скончавши
назію, олухувъ въкладъ філософічнихъ и
словинськихъ яко стипендистъ греко-унітского
інститута св. Атанасія Вел. въ Римѣ въ коле-
папи Урбана VIII de propaganda fide. Въ 1841
р. бувъ рукооположений, а въ 1861 р. по званию
ріигорозбѣ, получивъ степень доктора бого-
словія и вернувшись въ Римъ до Галичини, спо-
нявши обовязки сотрудника при о. С. Виолоцкому
въ Florinцѣ. Въ 1862 р. перенесся въ переми-
скон архіепархії въ львівську. Тодівши
попитувавъ галицько

сторожа російська гранічний кордонъ и допусти-
лася на галицькій території незаконныхъ дільниць.

— Въ краєвій школѣ лѣсного господарства зачали-
ся дні 28 л. лютого курсові испытанія на першому
курсі. Того ж дні була предметомъ испытанія не-
органична хемія; въ понеділокъ 2 марта испытаво-
ванію математику; дні 4 марта буде испытана зъ
загальної зоології; дні 6 марта зъ наукі о охоп-
ронѣ лѣса; дні 9 марта зъ фізики а дні 13 марта
зъ геогнонії. На другому курсі зачинається и-
спитанія науковою о рубаню лѣса; дні 5 марта
слідуетъ метеорологія законознавство; дні 7 марта
ботаніка и наука о грунтѣ; дні 10 марта лѣ-
сова інженерія, математика и лѣсова зоологія;
дні 12 марта мѣрніцтво; дні 14 марта наука о
плеканію лѣса. Испити отбуваються передъ по-
луднемъ бѣгъ 9 до 1, а по полуночи бѣгъ 4 до 7.

— Колко зерень збожжя мѣститься въ літрѣ? Предсѣ-
датель товариства господарського въ Гиршбергѣ
задавъ себѣ труду, щоби переконатися, колко
зеренъ збожжя помістяться въ начиню обему ли-
тры и дайшовъ до заключення, що для заповнення
такого начиня треба 21.700 зернатъ пшеницї,
28.000 зернатъ жита, 18.000 зернатъ ячменю,
12.500 бісса, а лише 5.400 зеренъ гороху.

— Дрѣбній вѣсті. Цѣкарь подарувавъ зъ своїхъ
приватнихъ фондівъ громадѣ Вовчачиць бобрец-
кого повѣту 100 зр. запомоги на будову школи.

— На двохъ обѣдѣ въ Вѣдні були оногда
межи прочими такоже новоіменованій рускій вла-
дики.

— Дні 24 л. лютого украдено о. Заскер-
ковому въ Скниловѣ коло Львова пару коней
вартості 150 зр., арендаторови таможній вѣ-
зокъ, а двомъ господарямъ шляп; слідъ за кра-
деними конями повѣвъ до Басѣвки.

— Дні 9 л. цѣйтна отбудеся въ Калуші допомагаючий виборъ

одного члена до ради повѣтової зъ групи боль-
шихъ посѣлостей. — Генеральний директоръ же-
лезницї Кароля Людвіка дрѣ Сохоръ іменованій
почетнимъ обывателемъ мѣста Підволочиськъ.

— Корнілій Піллнеръ, властитель одної зъ
найстаршихъ львівськихъ друкарн, умеръ у Льво-
вѣ въ ночі зъ 1 на 2 марта с. р. — Підъ Штрас-
бургомъ появилася вже бузьки; чи малобы се бу-
ти признакомъ зближаючимся веони?

— Сені недѣлі отбулося въ львівській ратуши збори кор-
порації лякерниківъ і малярівъ покоевихъ, на
котрихъ отчитано частъ статута корпораційного,

уложеного на основѣ нового закона промислового.

Вѣсті зъ Аепархії Львівской.

Каноничну інституцію на Путятинцѣ, дек.
ротатинського получивъ о. Юстинъ Підлѣсній.

Введеній въ душпастирській посади оо.: Ник.
Селезіанка яко завѣдатель Янчини, Теодоръ Мур-
дзакъ яко сотрудникъ въ Швейковѣ.

Президія намѣстництва годится на кано-
ничну інституцію о. Іосифа Савчинського на Ер-
маківку, дек. кудринецького.

Декретомъ увільнили бѣгъ оплати до фонду
вдовично-сиротскому получаючи по поводу 40 лѣт-
ньої служби оо.: Іоанп Чомкевичъ, пар. Олешкова,
дек. синатинського; Дмитрій Грушевічъ, пар. За-
льсь, дек. кудринецького; Левъ Мацьлінський, пар.
Коропця, дек. устецького.

Вѣсті зъ Епархії Перемышлької.

Презенту на царохію Высоцко, дек. ярослав-
ського, получивъ о. Теодоръ Лихицкій, тамошній
завѣдатель.

НАУКА, ШТУКА И ЛІТЕРАТУРА.

— Ч. 4 "Буковини" зъ 15 рус. лютого с. р.
мѣстить въ собѣ слѣдуючій статій: 1) Наші на-
родні школи; 2) Посоль руского народа, п. дрѣ
Зота (дописъ изъ села); 3) Изъ думы державної;
4) Буковинські общества рускі; 5) Дрѣбній вѣ-
сті; 6) продовженіе нової повѣсти зъ руско на-
родного жита на Буковинѣ Осипа Федъкова, п.
заг. "Дѣствори кручъ". Повѣсть тая зачалася
въ З ч. "Буковини", а жаль толькѡ, що, очевид-
но за-для недостачи інсцен, подається въ однімъ
часті лишь въ дуже малій дозѣ. Въ З ч. "Бу-
ковини" въ часті белетристичній знаходимо та-
коже стихъ О. Переображеній "Заспівъ до поеми "У
Гуцулівъ", присвяченію Іполиту Окуневському
въ Яворовѣ". — Згадуючи про "Буковину", не
можемо и симъ разомъ замовчати того, що она
дуже симетично сповіняє свою задачу народну и
повну честь приносить тымъ людимъ, що єї о-
снували и редактують.

— "Обрусиментъ", що бѣтъ зъ суспільного жита
польського країни, П. Ланоки, зъ великоруского
переклада * *. Въ двохъ частяхъ*. Підъ такимъ
заголовкомъ вийшла у Львовѣ книжка (170 сто-
рій малой 8-ки), яко перша часть названої по-
вѣсті. Цѣна 65 кр., съ пересылкою 70 кр.

Господарство, торговля и промисль.

— "Славія" банкъ взаємнихъ обезпечень въ Празѣ.
Выказъ дѣяльності банку "Славія" за мѣсяць
жовтень, листопадъ і грудень 1884. Въ протягу тогого часу заключено було въ секці-
яхъ обезпечень I і IV (житевій і огнєвій) но-
вихъ обезпечень разомъ 10.863 на капиталъ ра-
зомъ . . . . . зр. 15,852.817·46
за премію и побочній належ-
ності разомъ зр. . . . . зр. 454.630·15

Вынагородженіе за школи выплачено въ ча-
сій тоймъ въ всіхъ секціяхъ разомъ зр. 218.931·05.

Въ тоймъ часій вложено частъ банковихъ ка-
питалівъ а именно: зр. 287.898·73 въ 36 касахъ
задатковихъ ческо моравскихъ і слѣдуючихъ га-
лицькихъ: въ Бирчи, Волині, Делятинѣ, Добчи-

цахъ, Дрогобичи, Коломбушовѣ, Козовѣ, Куликівѣ,
Миколаївѣ, Надвірнѣ, Переїмшланахъ, Радловѣ,
Радомишлі, Рогатинѣ, Станиславовѣ, Заклѣчинѣ
и Збаражи, — а зр. 569.738·98 на гипотекахъ.

Оборотъ грошевий въ центральній касѣ бан-
ку виносиеть въ тоймѣ часій зр. 2,116.300·48.

Сикавками и знаряддями до гашення обдѣлено:
4 громади въ Чехахъ, 2 громади на Моравѣ и
1 громада на Уграхъ.

Огій 1 січня до 31 грудня 1884 заключено
було разомъ въ всіхъ секціяхъ новихъ обез-
печень 65.230 на капиталъ разомъ 74.626.913 зр.
64 кр., за премію и побочній належності зр.
1.808.803·19.

Шкодъ выплачено въ тоймѣ часій роцѣ въ всіхъ
секціяхъ разомъ зр. 707.089·76.

Фондъ пенсійний заступниківъ варбъ до
31 грудня 1884 до зр. 48.600·34 въ готовцѣ и
ефектахъ.

Черезъ редакцію "Дѣла" прислали:

— "Для Просвѣти": Веч. А. Дроздовскій въ По-
лянахъ 2 зр.; Ві. М. Варянко въ Полянахъ 1 зр.;
Веч. Д. Заріцкій въ Барыші 1 зр.; Пічт. Читаль-
ня въ Карловѣ 2 зр.; Ві. Г. Харакъ въ Золочевѣ
2 зр.; Веч. І. Отто въ Липовцѣ 2 зр.

Переписка Редакції и Адміністрації.

Веч. С. К. въ Хомчинѣ. Присланій 3 зр. запи-
саніи мы за IV кварталъ 1884 р.; на сей роцѣ
вносилемо. — Веч. И. Ч. въ Ходачи. мал. Зъ при-
сланыхъ грошей записано за 1884 роцѣ 9 зр., а
на 1885 р. лише 3 зр. "Дѣло" съ "Бабл. пов."
вносилемо. — Веч. Т. Т. въ Рыплянѣ. "Дѣло" съ
"Бабл. н. пов." вносилемо дальше. Просимо о за-
деглості за роцѣ 1884.

Аптека РУКЕРА во Львовѣ

поручач 1315 6—?

КОНЯКЪ ЛѢЧУЩИЙ, ПРАВДИВЫЙ ФРАНЦУСКІЙ
въ роїнъхъ родахъ по цѣнѣ 2 зр. до 3 зр. 50
кр., — такоже малягу.

Ц. К. ГЕНЕРАЛЬНА ДИРЕКЦІЯ АВСТРІЙСКИХЪ ЖЕЛІЗНИЦЪ ДЕРЖАВНИХЪ.

Выписъ зъ плаву їзды важный бѣгъ 15 лютого 1885 р.

ОТЪЇЗДЪ ЗД ЛЬВОВА:

Побѣдъ мѣшаній о 6 год. 40 мин. рано до Стрия.

Побѣдъ особовій о 11 год. 25 мин. передъ полуночи до
Стрия, Станиславова, Дрогобича, Борислава, Хирова.

Побѣдъ мѣш. о 6 год. 45 мин. вечеромъ до Стрия, Станиславова,
Гусицьна, Дрогобича, Хирова, Звардона.

ПРИХОДЯТЬ ДО ЛЬВОВА:

Побѣдъ мѣш. о 8 год. 39 мин. рано зъ Стрия, Станиславова,
Хирова, Звардона, Звардона.

Побѣдъ особ. о 4 год. 17 мин. по полуночи зъ Стрия, Станиславова,
Дрогобича, Борислава, Хирова.

Побѣдъ мѣш. о 1 год. 39 мин. въ ночі зъ Гусицьна, Станиславова,
Стрия, Дрогобича, Борислава, Хирова, Звардона.

МАТЕРІІ НА ОДѢЖЬ

ЛИШЪ ЗЪ ТРЕВАЛОМ ВОВНЫ ОВЕЧОИ ДЛЯ МУЖЧИНЫ СЕ-
РЕДНОГО РОСТОУ

3·10 метри за зр. 4·96 кр. зъ доброн вовни овечои;
на " " 8—" зъ лѣпшио вовни овечои
оди одѣжь на " " 10—" зъ тонкои вовни овечои
на " " 12·40—" зъ дуже тонкои вовни "

Пледи до подорожки за штуку зр. 4, 5, 8 ажъ
до зр. 12· — Дуже красна одѣжь, споди, іберцигеріи,
матерії на сурдти и плащѣ бѣдъ дощу, тафль, ль-
дент, комісъ, камгарн, шевітъ, трико, сукна для
дамъ и на білярія, перувіант, доскін поручас

Заложений Joh. Stikarofsky, — 1866. —

СКЛАДЪ ФАБРИЧНИЙ ВЪ БЕРІВѢ.

Верзы франко. Карти взорніи для пановъ кравцівъ
и франкован. За послѣдніо на звільні 10 зр.
франко.

Я маю замігдъ складъ сукна більше якъ за
150.000 зр. а. в. и тому легко зрозуміти, що въ мо-
їй веосвѣтній торговлї побѣдъ богато останній
дозвінни бѣгъ 1 до 5 метровъ, лише я змушений та-
коже останки отпускати по багато бѣдъ въ звичай-
ної цѣнії. Кожий розумно мыслить чо-
ловѣкъ мусить зміркувати зъ такихъ малыхъ ос-
танкѣвъ не може жаднѣвъ звільнії посплати, бо
прецѣ по колькості замовленняхъ зъ тихъ остав-
ківъ въ короткій часъ нічого бы не лишилося. Для
того есть то чистий обманъ, коли фірми суконъ
нисерують зъ звільніїхъ зъ останкѣвъ п въ такихъ
случаївъ суть та ворви оттіти зъ поставль въ а не
зъ останкѣвъ а п вѣдъ такого постуроваия суть зві-
льнії.

Останки, котрій не годятся можуть бѣдъ
ябо вітіяють гроши.

Кореспонденції припиняються на мовахъ: нѣ-
мецкій, угорскій, ческій, польській, італійскій і фран-
цузскій.

1311 (2—20)

Хорошимъ подарункомъ для молодѣжи

буде

КОВЗАРЬ Т. ШЕВЧЕНКА

ТОМЪ I,

оправленій въ полотно и зъ вилоченої заголовкової, съ портретомъ и короткою жи-
тієписью поета.

Книжочка та припурчена ц. к. краєсого Радо-
юшк. на премію для школної молодіжі
и до школникої бібліотеки.

Цѣна 40 кр. (стъ пересылкою 45 кр.)

Можна дѣстати черезъ редакцію "Школ. Часописъ"

Выдаваць и редакторъ: Іванъ Белай.

НА СВЯТА ВОСКРЕСЕНІЯ ХРИСТОВОГО

поручач

ТОРГОВЛЯ РѢЧЕЙ ЦЕРКОВНЫХЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА

у Львовѣ